

C-36/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. január 25.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Finanzgericht Bremen (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. január 19.

Felperes:

L

Alperes:

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

Az alapeljárás tárgya

Szociális biztonság – 883/2004/EK rendelet – 68. cikk – Családi ellátások nyújtása – Az egyik szülő másik tagállamban lévő lakóhelye – A gyermek után járó ellátás iránti kérelem hiánya – A gyermek után járó ellátás másik szülő általi kérelmezése – Következmények

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Lehetővé teszi-e a 883/2004/EK rendelet 68. cikke, hogy a gyermek után járó német ellátást egy másik tagállamban fennálló elsőbbségi jogosultságra való hivatkozással utólag részben abban az esetben is visszaköveteljék, ha a gyermek után a másik tagállamban nem állapítottak meg és nem

folyósítanak családi ellátást, és ennek következtében a német jog szerint jogosultnál maradó összeg nem éri el a gyermek után járó német ellátást?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

Annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a 883/2004/EK rendelet 68. cikke értelmében a több tagállam által fizetendő ellátásokat milyen okokból kell nyújtani, illetve a koordinálandó jogok mi alapján nyílnak meg, a nemzeti szabályozás által meghatározott jogosultsági feltételekhez vagy ahhoz igazodik, hogy a 883/2004/EK rendelet 11–16. cikke szerint az e rendelet hatálya alá tartozó szermélyek milyen tényállás alapján tartoznak az egyes tagállamok jogszabályainak a hatálya alá?

3) Abban az esetben, ha az számít, hogy a 883/2004/EK rendelet 11–16. cikke szerint az e rendelet hatálya alá tartozó szermélyek milyen tényállás alapján tartoznak az egyes tagállamok jogszabályainak a hatálya alá:

Úgy kell-e értelmezni a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének a) és b) pontjával, valamint 11. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 68. cikkét, hogy a másik tagállamban folytatott munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységről, illetve a társadalombiztosítási jog szempontjából ezzel egyenértékű helyzetről van szó, ha a másik tagállam társadalombiztosítási pénztára „mezőgazdasági termelőként” fennálló biztosítást igazol, és a családi ellátásokért ott hatáskörrel rendelkező szerv igazolja a munkavállalói tevékenység fennállását, még akkor is, ha az érintett személy azt állítja, hogy a biztosítás kizárólag a mezőgazdasági földterületként nyilvántartott, de ténylegesen nem művelt családi gazdaság tulajdonjogához kapcsolódik?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 883/2004/EK rendelet), különösen az 1. cikk a) és b) pontja, a 11–16. cikk és a 68. cikk

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 987/2009/EK rendelet), különösen az 59. és a 60. cikk

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló törvény) az Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló törvény) 2009. október 8-i átdolgozásának (Bundesgesetzblatt 2009. évi I. rész, 68. szám, 3366–3465. o.)

közzététele óta változatlan változatban (a továbbiakban: EStG), különösen a 31. § harmadik mondata, a 32. § (1) bekezdése első mondatának 1. pontja és (3) bekezdése, a 62. § (1) bekezdésének első mondata, a 63. § (1) bekezdése első és második mondata, a 70. § (2) bekezdésének első mondata

Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény) az Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény) 2002. október 1-jei átdolgozásának közzététele óta változatlan változatban (Bundesgesetzblatt 2002. évi I. rész, 72. szám, 3866–3953. o.) (a továbbiakban: AO), különösen a 37. § (1) bekezdése és a (2) bekezdésének első és második mondata

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felek jogvitában állnak a gyermek után járó ellátást odaitélő határozat részleges hatályon kívül helyezése és a hatályon kívül helyező határozat szerint a gyermek után járó ellátásnak az eljárás tárgyát képező, 2019 júliusától 2020 szeptemberéig terjedő időszakra vonatkozó, jogalap nélküli folyósított összegének visszakövetelése miatt.
- 2 A felperes lengyel állampolgár, és évek óta folytat nem önálló munkavállalói tevékenységet Németországban. A 2008-ban született gyermeke és a felesége (a gyermek anyja) közös családi háztartásban él Lengyelországban.
- 3 A felperes a felesége hozzájárulásával a 2016. február 22-én kelt levelében a gyermeke után járó ellátás iránti kérelmet nyújtott be a német hatóságokhoz. E célból igazolta, hogy Németországban nem önálló munkavállalói tevékenységet folytat, és azt állította, hogy felesége Lengyelországban nem folytat keresőtevékenységet.
- 4 Az alperes 2016. október 27-én kelt határozatával a 2014 októberétől 2026 júliusáig terjedő időszakra gyermek után járó ellátást ítelt a felperesnek. Az indokolásban kifejtették, hogy a felperes Németországban keresőtevékenységet folytat, és a benyújtott igazolás szerint korlátlan adókötelezettség terheli. Mivel a másik szülő a gyermek lakóhelye szerinti országban nem folytat keresőtevékenységet, a foglalkoztatásban töltött időszakra Németországban elsőbbségi jogosultság áll fenn a gyermek után járó ellátásra.
- 5 2019. április 16-án a hatóság kitöltésre megküldte a felperesnek a „Kérdőív a gyermek után járó ellátásra való jogosultság vizsgálatához” című nyomtatványt. Ezt a kérdőívet a felperes kitöltötte és visszaküldte. Ebben a felperes kijelentette, hogy felesége nem folytat sem önálló vállalkozói, sem munkavállalói tevékenységet. Saját maga vonatkozásában benyújtott egy munkáltatói igazolást, miszerint 2016. január 1-je óta végez nem önálló munkavállalói tevékenységet Németországban.

- 6 Az alperes a 2019. augusztus 6-án kelt megkeresésében tájékoztatást kért Lengyelországban a felperes feleségének esetleges keresőtevékenységéről és a lengyel családi ellátásokra való jogosultságáról.
- 7 2020. október 5-én érkezett meg az alpereshez a gdański pomerániai vajdasági hivatal (lengyel információs hatóság) 2020. szeptember 28-án kelt válasza, amely a 4.1. mezőben a következő információt tartalmazta: „[A gyermek anyja] 2006. szeptember 28-tól a mai napig foglalkoztatásban áll (mezőgazdasági termelők társadalombiztosítója – KRUS). [A gyermek anyja] 2013. november 1-jétől a mai napig nem részesül az 500+ családi és nevelési ellátásban. [A gyermek anyja] kijelentette, hogy nem kívánta kérelmezni az 500+ családi és nevelési ellátásokat.”
- 8 Az alperes ez alapján a 2020. október 7-én hozott határozatával a lengyelországi törvényben előírt családi ellátás összegének mértékében megszüntette a gyermek után járó ellátás nyújtását 2020. októberi hatállyal az EStG 70. §-ának (2) bekezdése alapján.
- 9 Az alperes a Lengyelországba küldött, 2020. október 7-én kelt „joghatósági határozat iránti kérelemben” – a 2019. július 4-én érkezett kérelemre, illetve a gyermek apjának németországi és a gyermek anyjának lengyelországi keresőtevékenységére hivatkozva – a következőt kérte: „Kérjük, hogy a kérelmek azonos kezelésének keretében vizsgálják meg a családi ellátásra és az 500+-ra 2019 júliusától fennálló jogosultságot.”
- 10 A megkeresésre adott válaszul a lengyel információs hatóság 2020. december 17-én megküldte a felperes feleségére vonatkozó, a következő kiegészítő információkat tartalmazó adatokat: „[A gyermek anyja] 2006. szeptember 28-ától a mai napig foglalkoztatásban áll (mezőgazdasági termelők társadalombiztosítója – KRUS). [A gyermek anyja] 2019. július 1-jétől a mai napig nem részesül az 500+ családi és nevelési ellátásban. [A gyermek édesanyja] kijelentette, hogy nem kívánta kérelmezni az 500+ családi és nevelési ellátást.”
- 11 Az eljárás tárgyát képező, 2021. január 6-án hozott határozattal az alperes a 2019 júliusától 2020 szeptemberéig terjedő időszakra vonatkozóan a Lengyelországban törvényben előírt családi ellátás összegében az EStG 70. §-ának (2) bekezdése alapján megszüntette a gyermek után járó ellátás nyújtását, és erre az időszakra vonatkozóan 1 674,60 euró összegű, jogalap nélkül folyósított gyermek után járó ellátást követelt vissza.
- 12 A felperes a 2021. január 22-én kelt levelében kérte a határozat megváltoztatását, mivel ő és a felesége 2019 júliusa óta a mai napig nem részesültek családi ellátásban Lengyelországban.
- 13 Az alperes ezt a levelet a 2021. január 6-án hozott határozat elleni fellebbezésként kezelte, és a fellebbezést a 2021. február 2-án hozott végzéssel mint megalapozatlant elutasította.

- 14 A felperes 2021. március 2-án keresetet nyújtott be a gyermek után járó ellátás nyújtásának részleges megszüntetése és visszakövetelése ellen.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 15 Indokolásként a felperes azzal érvel, hogy felesége (a gyermek anyja) nem folytat keresőtevékenységet, és nincs jövedelme. A felesége nem munkanélküli, nem is regisztrált álláskereső, a szülei egy tanyát írtattak rá, hogy nyugdíjat kaphassanak. A KRUS-nál, a lengyel mezőgazdasági termelők társadalombiztosítójánál fennálló biztosítás a családi gazdaság tulajdonlásának következménye. E biztosításnak nem feltétele az önálló mezőgazdasági termelői tevékenység, és csak ahhoz a tényhez kapcsolódik, hogy a nem művelt gazdaság mezőgazdasági földterületként van nyilvántartva. Mivel a feleségének nincs jövedelme, a felperes fizeti biztosítási díjakat a KRUS felé. A felesége a kérdéses időszakban nem kapott és nem is igényelt gyermek után járó ellátást Lengyelországban. A gyermek után járó ellátásra való jogosultság tehát elsődlegesen Németországban áll fenn.
- 16 Az alperes azzal az indokkal vitatja a keresetet, hogy a felperes ugyan elvileg jogosult a gyermek után járó német ellátásra a Lengyelországban lakó gyermeke után az EStG 62. §-ának (1) bekezdése alapján. Ugyanakkor azonban a felesége is jogosult külföldi családi ellátásra a gyermek után Lengyelországban. 2019 júliusa óta ugyanis Lengyelországban jövedelemtől függetlenül jár a 18 év alatti gyermekek után járó 500+ ellátás.
- 17 E jogi kollíziót az alperes szerint az Európai Unió koordinációs szabályai alapján kell megoldani. Eszerint a döntő tényező az, hogy az érintett államokban munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységet folytatnak-e vagy nyugdíjban részesülnek-e, illetve hogy a családi ellátásra való jogosultság kizárólag a lakóhely alapján nyílik-e meg (a 883/2004/EK rendelet 67. és 68. cikke, az Európai Unió igazgatási bizottságának 2009. június 12-i F1 határozata). A felperes az Európai Unió igazgatási bizottságának 2009. június 12-i F1 határozata értelmében valóban munkavállalói vagy azzal egyenértékű tevékenységet folytat. Mivel azonban a felesége a gyermek lengyelországi lakóhelye szerinti országban önálló vállalkozói tevékenységet folytat, illetve azzal egyenértékű tényállást valósít meg, ebben az államban áll fenn az elsőbbségi jogosultság a családi ellátásokra (a 883/2004/EK rendelet 68. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja). A gyermek után járó német ellátás iránti jogosultságot ezért ez a külföldi családi ellátás összegének mértékéig felfüggeszti. A külföldi családi ellátás összege alacsonyabb, mint a német hatóságok által nyújtott gyermek után járó ellátás összege. Ezért a 2019 júliusától 2020 szeptemberéig terjedő időszakra a különbözet összegének mértékéig járt a gyermek után járó ellátás, és a gyermek után járó ellátás megállapítását az alacsonyabb különbözeti összegre kellett módosítani.
- 18 Az a tény, hogy Lengyelországban nem igényelték és nem is folyósították az ellátást, nem vezet ahhoz, hogy Németországban a teljes gyermek után járó

ellátást kellene nyújtani. A Lengyelországból származó információk szerint a felperes felesége kijelentette, hogy nem kíván ott semmilyen kérelmet benyújtani. Ez volt az egyetlen oka annak, hogy Lengyelországban nem hoztak határozatot az ellátás iránti kérelemről. A gyermek után járó ellátásnak az EStG 65. §-a (1) bekezdésének első mondata alapján történő kizárásához azonban elegendő, hogy az ellátást folyósítani kellene, ha benyújtották volna az erre vonatkozó kérelmet.

- 19 A gyermek anyjának lengyelországi foglalkoztatásának kérdését illetően a német hatóságokat és bíróságokat főszabály szerint köti a külföldi biztosítónak a biztosítás fennállásáról szóló igazolása. A gyermek anyját tehát a lengyel információk hatóság által szolgáltatott információk alapján keresőtevékenységet folytatóknak kell tekinteni.
- 20 A visszatérítési kötelezettség az Abgabenordnung (az adózás rendjéről szóló törvény – a továbbiakban: AO) 37. §-ának (2) bekezdésén alapul. Eszerint az adókedvezményt vissza kell téríteni, amennyiben azt jogalap nélkül folyósították. Jelen esetben ez volt a helyzet, mivel nem állt fenn jogosultság, ezért a gyermek után járó ellátás nyújtását e tekintetben megszüntették.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 21 A német jog szerint a gyermek után járó ellátásnak az EStG 70. § (2) bekezdésének első mondata alapján történő megállapítását visszamenőleges hatállyal hatályon kívül kell helyezni, ha a gyermek után járó ellátás folyósítása alatt a gyermek után járó ellátás igénybevétele szempontjából releváns körülmények úgy változtak meg, hogy a gyermek után járó ellátás igénybevétele feltételei megszűntek. A gyermek után járó, jogalap nélkül kifizetett ellátást a kedvezményezettnek az AO 37. §-ának (2) bekezdése alapján vissza kell térítenie.
- 22 A felperes – a felek között nem vitatott módon – teljesíti a német jog szerinti, a gyermek anyjával Lengyelországban élő gyermeke után az eljárás tárgyát képező időszakban járó gyermek után járó ellátásra való jogosultság feltételeit. A gyermek után járó ellátást kezdetben teljes összegben folyósították a német hatóságok. Csak a gyermek után járó ellátás folyósítása folyamán változott a lengyel jogi helyzet annyiban, hogy a nevelési támogatást a lengyel hatóságok 2019 júliusától az első gyermek után is jövedelemtől függetlenül folyósítják a gyermek 18. életévének betöltéséig (lásd: a 2019. április 26-i törvénnyel módosított, a gyermeknevelési állami támogatásról szóló, 2016. február 11-i lengyel törvény 4. cikkének (1) és (2) bekezdése és 5. cikkének (1) bekezdése).
- 23 A lengyel családi ellátást azonban a mai napig nem állapították meg és nem is folyósították, mivel a gyermek anyja kijelentette, hogy nem kíván kérelmet benyújtani. A 2019. április 26-i törvénnyel módosított, a gyermekneveléshez nyújtott állami támogatásokról szóló, 2016. február 11-i lengyel törvény 18. cikkének (1) és (2) bekezdéséből és 21. cikkének (3) bekezdéséből az is

következik, hogy a lengyel családi ellátásokat évente és nem visszamenőleges hatállyal nyújtják, és hogy a kérelmet csak április 1-jétől lehet benyújtani a következő, június 1-jétől május 31-ig tartó időszakra. A lengyel intézmény valószínűleg akkor sem tudott volna már családi ellátást megállapítani a jogvita tárgyát képező, 2019. júliustól 2020. szeptemberig tartó időszakra, ha 2020. október 7-i „joghatósági határozat iránti kérelem” kapcsán, a 2019. július 4-i kérelmet érintő bejelentés alapján feltételezte volna, hogy a lengyel családi ellátások iránt (is) benyújtották a kérelmet.

- 24 Az első kérdésről: A gyermek után járó német ellátás részleges visszakövetelése csak akkor jogszerű, ha a gyermek után járó német ellátásra való jogosultság a 883/2004/EK rendelet 68. cikke alapján a lengyel anyagi jog szerint biztosított családi ellátás összegével annak ellenére csökkenthető, hogy azt Lengyelországban nem állapították meg, és a jövőben várhatóan nem is fogják folyósítani.
- 25 A Bíróság a 883/2004/EK rendelet elődje kapcsán többször is kimondta, hogy a családi ellátásra való jogosultság felfüggesztése egy másik tagállamban fennálló családi ellátásra való jogosultság miatt csak akkor jöhet szóba, ha a családi ellátást a másik tagállam ténylegesen is folyósítja, és e tekintetben nem releváns, hogy a folyósítás elmaradása csupán annak köszönhető-e, hogy nem nyújtottak be megfelelő kérelmet (lásd: az 1990. július 4-i ítélet, Kracht, C-117/89, EU:C:1990:279, 18. pont, és a 2010. október 14-i ítélet, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, 53–54. és 58–59. pont). A 883/2004/EK rendelettel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában a Bíróság fenntartás nélkül ragaszkodott ehhez az állásponthoz (lásd: a 2015. október 22-i ítélet, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, 32–33. pont, és a 2019. szeptember 18-i ítélet, Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, 42. pont).
- 26 A Bíróság a 2022. október 13-i ítéletében (DN, C-199/21, EU:C:2022:789, 58. pont) szintén úgy ítélte meg, hogy a 987/2009 rendelet 60. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatát úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi azon családi ellátások visszakövetelését, amelyeket az ellátásokra e szabályozás szerint jogosult szülő kérelmének hiányában a másik szülőnek nyújtottak, akinek a kérelmét az illetékes intézmény az említett rendelkezésnek megfelelően figyelembe vette, és aki ténylegesen egyedül viseli a gyermek eltartásának költségeit.
- 27 A Bundesfinanzhof (szövetségi pénzügyi bíróság – a továbbiakban: BFH), mint az EStG alapján nyújtott, a gyermek után járó ellátásra vonatkozóan hatáskörrel rendelkező legfelsőbb német bíróság, a 883/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó jogi helyzet tekintetében úgy véli, hogy a 883/2004/EK rendelet 68. cikke szerinti koordinációs szabály alkalmazása és a német jogosultságnak a különbözeti összegre való korlátozása a külföldi anyagi jogi jogosultság fennállása esetén nem hiúsult meg amiatt, hogy az utóbbi nem került megállapításra és folyósításra (BFH, 2020. december 9-i ítélet – III R 73/18 –, BFHE 271, 508). Az elsőbbség szempontjából releváns körülmények utólagos ismertetése esetén ebből a

német jog szerint nyújtott gyermek után járó ellátásra történő utólagos beszámítás és következésképpen (részleges) visszakövetelés is következik, függetlenül attól, hogy a külföldi jogosultságot megállapították-e vagy folyósították-e (BFH, 2020. december 9-i ítélet – III R 73/18 –, BFHE 271, 508, BStBl II 2022, 178). A 883/2004/EK rendelet 68. cikke (3) bekezdése b) pontjának második fordulata és 81. cikke alapján a nem elsőbbségi kötelezettséggel rendelkező államban benyújtott családi ellátás iránti kérelem egyben az elsőbbségi kötelezettséggel rendelkező tagállam jogszabályai szerinti családi ellátás iránti kérelemnek is minősül, így teljesül a másik tagállamban történő kérelem alaki feltétele (BFH, 2020. december 9-i ítélet – III R 73/18 –, BFHE 271, 508). A nem elsőbbség alapján joghatósággal rendelkező uniós tagállamban benyújtott családi ellátás iránti kérelem azt a fikciót váltja ki, hogy azt az elsőbbség alapján joghatósággal rendelkező államban úgy kezelik, mintha közvetlenül hozzá nyújtották volna be, még akkor is, ha az intézménynek, ahová a kérelmet benyújtották, nincs tudomása a külföldi vonatkozású tényállás fennállásáról, például azért, mert a gyermek után járó ellátásra jogosult személy a családi ellátásokért felelős pénztár tájékoztatása nélkül kezdett el külföldön dolgozni. A joghatás tehát akkor is bekövetkezik, ha a gyermek után járó ellátás iránti kérelem benyújtásának időpontjában nem volt ok a külföldi családi ellátásért felelős intézményhez történő továbbításra (BFH, 2020. december 9-i ítélet – III R 31/18 –, BFH/NV 2021, 771).

- 28 A BFH szerint abból, hogy a Bíróság 2015. október 22-i ítéletében (Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720) a 2010. október 14-i ítéletére (Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605) hivatkozik, sem következik más, mivel a 2015. október 22-i ítélet (Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720) nem egy alaki feltétel hiányára, hanem – a jövedelemhatár átlépése miatt – a családi ellátásra való jogosultság anyagi jogi hiányára vonatkozott (BFH, 2020. december 9-i ítélet – III R 73/18 –, BFHE 271, 508, BStBl II 2022, 178). Csak akkor kizárt a 883/2004/EK rendelet 68. cikke szerinti elsőbbségi szabályozás alkalmazása, ha a jogosultság anyagi jogi feltételei nem állnak fenn az elsőbbségi szabályokat alkalmazni köteles tagállamban, például a korhatár vagy bizonyos jövedelemhatárok túllépése miatt (BFH, 2021. február 25-i ítélet – III R 23/20 –, BFH/NV2021, 1344–1347).
- 29 A BFH szerint tehát az elsőbbségi szabályok alkalmazásának főszabályként (csak) az a feltétele, hogy a másik tagállamban a családi ellátásokra való anyagi jogi jogosultság fennálljon. A BFH ítélkezési gyakorlata szerint azonban a külföldi jog szerinti anyagi jogi jogosultságnak a német hatóságok és bíróságok általi vizsgálatát mellőzni kell, ha erről a külföldi hatóság az eljárás tárgyát képező időszakra vonatkozóan már hozott határozatot, és ez a határozat a német hatóságokra és bíróságokra nézve kötelező erővel bír (BFH, 2017. július 26-i ítélet – III R 18/16 –, BFHE 259, 98, BStBl II 2017, 1237). Ellenkező esetben a 883/2004/EK rendeletnek a 987/2009 rendelet 59. és azt követő cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkének (3) bekezdése alapján bizalmon alapuló együttműködés keretében a másik tagállam illetékes hatóságához intézett információkéréssel kell tisztázni a kérdést, hogy a kérelmező gyermekei után a családi ellátásra való jogosultság fennáll-e, és ha igen, milyen mértékben (BFH, 2018. február 22-i ítélet – III R 10/17 – BFHE 261, 214, BStBl II 2018, 717).

- 30 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a 883/2004/EK rendelet 68. cikkében foglalt elsőbbségi szabályok értelmezése nem tűnik olyan egyértelműnek, mint ahogyan azt a BFH ítélkezési gyakorlata bemutatja, különösen a jelen jogvitához hasonló visszakövetelési ügyekben. A 883/2004/EK rendelet (35) preambulumbekzdése szerint e rendelet célja az ellátások indokolatlan halmozódásának elkerülése abban az esetben, ha a különböző tagállamokban a családi ellátásokra való jogosultságok halmozódnak. Ennek azonban nem célja a nemzeti jogosultságok korlátozása. A 883/2004/EK rendelet 68. cikke (1) bekezdésének első mondata szerint az elsőbbségi szabályok csak akkor alkalmazandók, ha több tagállam jogszabályai alapján ugyanazon időszak és ugyanazon családtagok tekintetében kell ellátásokat nyújtani. Főszabály szerint tehát nem az a cél, hogy a jogosultaknak alacsonyabb összegű folyósítást biztosítsanak, mint a szabályok alkalmazása nélkül.
- 31 A Bíróság ítélkezési gyakorlata is azt sugallja, hogy az elsőbbségi szabályok alkalmazására csak akkor kerüljön sor, ha a családi ellátást egyébként ténylegesen több tagállam biztosítaná. Ha több tagállam is nyújt családi ellátást, mindig előfordulhat olyan helyzet, hogy a tényleges körülmények vagy jogi minősítések bizonytalan volta vagy ismeretének hiánya miatt Németországban utólag (részben) visszakövetelik a gyermek után járó ellátást anélkül, hogy a másik tagállamban később folyósítanák azt. Ennek következtében a jogosultak összességében kevesebb családi ellátást kaphatnak, mint ami a német jog szerint megilletné őket.
- 32 Ami a kérelmek azonos kezelésének jelentőségét illeti, azt is meg kell jegyezni, hogy annak célja elsősorban, hogy egyszerűsítse az eljárást a jogosultak számára. Mindenekelőtt azonban ez nem változtat azon a tényen, hogy a kérelmezési határidők és a családi ellátások visszamenőleges hatályú odaítélésének lehetősége a tagállamokban eltérő módon vannak szabályozva. Németországban a gyermek után járó ellátást rendszerint először határozatlan időre, a gyermek 18. életévének betöltéséig állapítják meg. A folyósítás a kérelem benyújtásától számított hat hónapra visszamenőlegesen történik. Ezzel szemben más országokban – a kérdést előterjesztő bíróság tudomása szerint Lengyelországban is – léteznek olyan szabályok, amelyek szerint évente és előzetesen kell benyújtani a kérelmet. Továbbá azokban az esetekben, amikor csak utólag válnak ismertté olyan körülmények, amelyek alapján a családi ellátásra való jogosultság egy másik tagállamban elsőbbséget élvez, a kérelemnek a másik tagállamba történő azonnali továbbítása rendszerint már nem biztosított. Ha az elsőbbségi szabályok alkalmazásához csak a másik tagállamban fennálló anyagi jogi jogosultság megléte lenne szükség, akkor a hazai bíróságnak rendszerint a külföldi jog alapján kellene határoznia a családi ellátásokra vonatkozó jogosultság fennállásáról.
- 33 A 883/2004/EK rendeletnek a 987/2009/EK rendelet 60. cikke (1) bekezdésének második mondatával, valamint (2) és (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 68. cikke (3) bekezdésének a) pontja különleges eljárást ír elő a halmozódó jogosultságok koordinálására, amely a szövege szerint csak arra az esetre vonatkozik, ha a jövőbeni családi ellátás nyújtása iránti, még el nem bírált

kérelemről kell határozatot hozni. Az eljárás nem tűnik automatikusan átültethetőnek a visszamenőleges ellenőrzés esetére. Ugyanez vonatkozik a 987/2009/EK rendelet 60. cikkének (4) bekezdése szerint a 987/2009/EK rendelet 6. cikkének (2)–(5) bekezdése szerinti, úgynevezett párbeszédre alapuló eljárásra a több jogosultság rangsorolásával kapcsolatos vita esetén.

- 34 Ezen túlmenően a kérdést előterjesztő bíróság tapasztalata szerint a különböző tagállamok illetékes intézményei közötti koordináció a nyújtandó ellátások tekintetében nem működik zökkenőmentesen, legalábbis a visszakövetelési ügyekben. A lengyel hatóság a jelen ügyben is az alperes megkeresésére csak a gyermek anyja hiányzó kérelmére hivatkozva közölte, hogy az eljárás tárgyát képező időszakra nem folyósítanak családi ellátást. A lengyel hatóságtól nem sikerült határozatot vagy más érdemi állásfoglalást szerezni a lengyel családi ellátás igényléshez szükséges (egyéb) alaki és anyagi jogi feltételek fennállásáról. A tagállamok közötti együttműködés gyakorlati nehézségei azonban nem mehetnek a családi ellátást igénylő személy rovására.
- 35 A második kérdésről: Ha a 883/2004/EK rendelet 68. cikke elvileg lehetővé teszi az ellátás németországi visszakövetelését a lengyelországi folyósítás nélkül, a részleges visszakövetelés jogszerűsége attól függ, hogy a lengyelországi jogosultság elsőbbséget élvez-e a németországi jogosultsággal szemben.
- 36 A 883/2004/EK rendelet 68. cikkében szereplő elsőbbségi szabályok azon alapulnak, hogy milyen okok alapján kell nyújtani a halmozódó ellátásokat, illetve mi alapján nyílnak meg a jogosultságok. Ha e kérdésre a nemzeti szabályozás alapján kellene válaszolni, akkor a jelen ügyben a lakóhely-lakóhely konstellációból kellene kiindulni, mivel a szóban forgó családi ellátás mind Németországban, mind Lengyelországban a jogosult lakóhelyéhez/szokásos tartózkodási helyéhez kapcsolódik. Ebben az esetben a 883/2004/EK rendelet 68. cikke (1) bekezdése b) pontjának iii. alpontja alapján a gyermek lakóhelye miatt a lengyel jogosultság élvezne elsőbbséget.
- 37 Ha azonban e kérdés megválaszolása ahhoz igazodna, hogy az érintett személyek a 883/2004 rendelet 11–16. cikke szerint mely tényállás alapján tartoznak az adott tagállam jogszabályainak hatálya alá, akkor az elsőbbség megállapítása szempontjából lényeges lenne, hogy a felperes németországi foglalkoztatottsága miatt a gyermek anyja Lengyelországban keresőtevékenységet folytatónak vagy csupán ott lakóhellyel rendelkezőnek tekintendő-e.
- 38 A rendelet szövege szerint az elsőbbség attól függ, hogy a több tagállam milyen alapon nyújtja az ellátásokat, illetve mi alapján nyílik meg a jogosultság. Ez a nemzeti szabályok jogosultsági követelményeihez való kapcsoló elvre utalhat.
- 39 A BFH azonban úgy véli, hogy annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy mi alapján nyílik meg a jogosultság a 883/2004/EK rendelet 68. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában, attól függ, hogy a jogosult személy milyen tényállás alapján tartozik az érintett tagállam jogszabályainak hatálya alá a

883/2004/EK rendelet 11–16. cikke szerint (BFH, 2017. július 26-i ítélet – III R 18/16 –, BFHE 259, 98, BStBl II 2017, 1237 és 2020. július 1-jei ítélet – III R 22/19 –, BFHE 269, 320, BFH/NV2021, 134).

- 40 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a Bíróság 2019. február 7-i ítélete (Bogatu, C-322/17, 24–25. pont) amellet szólhat, hogy a nemzeti szabályozás alapján a családi ellátások nyújtásának alapjául szolgáló okokra kell összpontosítani. A kérdést előterjesztő bíróság számára azonban nem egyértelmű, hogy a 883/2004/EK rendelet 68. cikke szerinti ellátásokat a jogosultság alapjául szolgáló nemzeti szabályozás vagy a 883/2004/EK rendelet 11. cikkének azon rendelkezése alapján kell-e nyújtani, amely alapján a jogosult személy az adott tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, illetve, hogy a jogosultság a munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység vagy a lakóhely alapján nyílik-e meg.
- 41 A harmadik kérdésről: amennyiben annak megválaszolásához, hogy a gyermek anyját úgy kell-e tekinteni, mint aki Lengyelországban keresőtevékenységet folytat, kizárólag a lengyel intézménynek a mezőgazdasági termelők társadalombiztosítójánál való biztosításra vonatkozó megfelelő igazolására lehet hagyatkozni, akkor a 883/2004/EK rendelet 68. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja szerinti lengyel jogosultság a gyermek lakóhelye miatt elsőbbséget élvez. Egyébként pedig a 883/2004/EK rendelet 68. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján a német jogosultság élvezne elsőbbséget.
- 42 Abban az esetben, ha ez attól függ, hogy a 883/2004/EK rendelet 11–16. cikkében meghatározott mely tényállás alapján tartoznak az érintett személyek az adott tagállam jogszabályainak hatálya alá, felmerül a kérdés, hogy a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének a) és b) pontjával és 11. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 68. cikke alkalmazásában milyen feltételek mellett lehet a gyermek után járó ellátásra jogosultnak a másik tagállamban lakó felesége munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységére vagy azzal egyenértékű helyzetére következtetni.
- 43 Azon kérdés esetében, hogy egy másik tagállamban a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének b) pontja értelmében vett tevékenység vagy azzal egyenértékű helyzet áll-e fenn, amely helyzet az adott tagállam szociális biztonsági jogszabályai szempontjából ilyenek minősül, a másik tagállam jogának értékeléséről van szó. A kérdést előterjesztő bíróság ezért hajlik arra, hogy a lengyel tájékoztatás e tekintetben kötelező erejű a kérdést előterjesztő bíróságra nézve. Ez azonban nem tűnik kőgensnek, mivel a tájékoztatás csak a hatóságok közötti eljárásban történik, és az érintett személy vonatkozásában nem születik jogorvoslattal támadható határozat. Amennyire meg lehetne ítélni, a Bíróságnak nincs ítélezési gyakorlata ebben a kérdésben.